

การบริหารการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตโรงเรียนเฉพาะ
ความพิการกลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษตามหลักไตรสิกขา
Administration of Teaching and Learning Management to
Enhance Life Skills in Disability-Specific Schools, Group 5,
under the Bureau of Special Education, Based on the Tri-Sikkha

พันธิภา พึงศรี*

Panthipa Phungsri

วินัย ทองมัน**

Winai Tongmun

วรกฤต เกื่อนช้าง***

Worrakrit Thuenchang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Sawan Campus, Thailand

E-mail: pantipa5919@gmail.com

Received: April 15, 2026

Revised: April 23, 2026

Accepted: April 25, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตโรงเรียนเฉพาะความพิการกลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักไตรสิกขา (๒) ศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตโรงเรียนเฉพาะความพิการกลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักไตรสิกขา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน ๒๑๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

* นางสาวพันธิภา พึงศรี Miss Panthipa Phungsri ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ Master of Education (Buddhist Educational Administration) Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Sawan Campus

** ดร.วินัย ทองมัน Dr. Winai Tongmun ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ Thesis Advisor.

*** รศ.ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง Assoc. Prof. Dr. Worrakrit Thuenchang ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ Thesis Advisor.

ผลการวิจัยพบว่า (๑) สภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการวัดผลประเมินผลมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านการอบรมและพัฒนาครูมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ (๒) แนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนที่มีความพิการ มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และบูรณาการหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา ในการจัดการเรียนการสอน การอบรมและพัฒนาครู การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้เรียนมีวินัย มีสมาธิ สามารถคิดวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริงได้ ควบคุมตนเองและดำรงชีวิต ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกันครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริงและใช้การประเมินผลตามสภาพจริงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งนำไปสู่การเสริมสร้าง ทักษะชีวิตของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการเรียนการสอน;เสริมสร้างทักษะชีวิต;โรงเรียนเฉพาะความพิการ

Abstract

This research aims to (1) study the conditions of teaching management to enhance life skills in special education schools for disability group 5 under the Office of the Special Education Administration according to the principles of Traisikkha; (2) study recommendations for managing teaching to enhance life skills in special education schools for disability group 5 under the Office of the Special Education Administration according to the principles of Traisikkha. This research is a mixed-methods study. The quantitative research sample consisted of 210 school administrators and teachers. The data collection tool was a questionnaire. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The qualitative research used content analysis.

The research results found that: (1) the overall condition of teaching management to enhance life skills was at a high level. When considering each aspect, it was found

that the aspect of organizing learning activities had the highest mean at a high level, followed by the aspect of evaluation and assessment with a mean at a high level, the aspect of teaching management with a mean at a high level, and the aspect of teacher training and development with the lowest mean but still at a high level, respectively. (2) The guidelines and recommendations for developing teaching management found that school administrators promoted learner-centered teaching management by considering individual differences among learners with disabilities. Individualized education plans were prepared, and the integration of the Traisikkha principles, namely morality, concentration, and wisdom, was applied in teaching management, teacher training and development, organizing learning activities, and systematic evaluation and assessment. This resulted in learners having discipline, concentration, the ability to think analytically and apply knowledge in real life, self-control, and the ability to live in society.

Keywords: Administration of Teaching and Learning Management;
Enhance Life Skills; Disability-Specific Schools.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีคุณภาพและศักยภาพในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม จึงเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาในทุกๆ ระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยรูปแบบ วิธีการ และการบริหารจัดการที่เหมาะสม สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ การจัดการศึกษาของประเทศไทยได้ยึดถือกรอบแนวทางตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการพัฒนาระบบการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง กำหนดความ มุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา ในมาตรา ๖ ที่ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม

มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และมาตรา ๘ การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้ การจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มาตรา ๙ การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการศึกษา ให้ยึดหลัก ดังนี้ มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนด มาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา มีหลักการ ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และพัฒนาครู ณาจารย์ และบุคลากร ทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วม ของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มาตรา ๑๐ การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมี คุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถ พึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความ ช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับ บุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น^๑

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการจัดการศึกษาเพื่อทำให้มีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการ ต้องใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการพัฒนาหลักสูตรให้ทัดเทียมกับนานาชาติ แม้กระทั่งการพัฒนา บุคลากรครูให้มีความรู้ในระดับมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ จะเห็นได้ว่าโรงเรียนในเมืองใหญ่นั้น นักเรียน มีศักยภาพดีกว่านักเรียนในเมืองเล็กๆ นอกจากนี้ภาวะเศรษฐกิจของครอบครัวก็บีบรัดให้ต้องจมนมและ ยกปัญหากลับบ้านไปยังโรงเรียนอีก การเรียนรู้ของเด็กก็มีทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนควบคู่กันไป มันเป็นเรื่อง ที่ซับซ้อนมากและต้องแก้ไขอย่างมาก ถึงอย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญคือครู พ่อและแม่ ต้องเรียนรู้ไปด้วยพร้อม กับเด็ก เด็กจึงจะไปสู่เส้นชัยได้โดยมั่นใจ Motivate นักเรียนให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ดูได้จากโรงเรียนกวดวิชาต่าง ๆ ครูที่สอน จะมีเทคนิค หรือวิธีการสอนที่เร้าใจน่าสนใจทำให้นักเรียน อยากไปเรียนซึ่งต่างจากครูตามโรงเรียนจะมีแค่ส่วนน้อยที่ สอนแล้วทำให้นักเรียนมีความอยากเรียน

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒), (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์), หน้า ๒๒.

มีการพลิกแพลงแนวการสอนให้เข้ากับยุคสมัย เพื่อเพิ่มความสนใจให้กับนักเรียน แม้จะมีความพยายามในการพัฒนากลไกวิชาชีพครูให้เข้มแข็งขึ้น เช่นการปรับปรุงระบบการให้ค่าตอบแทนวิทยฐานะครู แต่ระบบการพิจารณาวิทยฐานะยังมีจุดอ่อน ในการทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะของครู มีปัญหาคือไม่มีความรู้ความสามารถพอที่จะพัฒนาตนเองได้จึงมีการว่าจ้างกลุ่มรับจ้างมืออาชีพ ที่จัดทำอย่างเป็นระบบครบวงจร คือทั้งรับจ้างทำและติดต่อกายในกับผู้ประเมินแบบเป็นกระบวนการรับจ้างครบวงจรเลยทีเดียวราคาค่าจ้างเป็นแสนๆบาทอีกหนึ่งปัญหาคือการคัดลอกผลงานซึ่งก็ยังซ้ำเติมทั้งปัญหาคคุณภาพ และคุณธรรม จริยธรรมของครู เงินวิทยฐานะที่ครูได้รับ ไม่ได้ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้นซ้ำคุณภาพนักเรียนกลับตกต่ำลงทุกช่วงชั้น^๒

คนพิการ หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใดประกอบกับมีอุปสรรค ในด้านต่าง ๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ จะต้องได้ ได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้ อย่างบุคคลทั่วไปทั้งนี้ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด ได้แก่^๓ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หมายความว่า แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกหมายความว่า เครื่องมือ อุปกรณ์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ หรือบริการที่ใช้สำหรับคนพิการโดยเฉพาะ หรือที่มีการดัดแปลงหรือปรับใช้ให้ ตรงกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละบุคคล เพื่อเพิ่ม รักษา คงไว้ หรือพัฒนาความสามารถและศักยภาพ ที่จะเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร การสื่อสาร รวมถึงกิจกรรมอื่นใดที่ทำในชีวิตประจำวันเพื่อการดำรงชีวิตอิสระ ครูการศึกษาพิเศษ” หมายความว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษสูงกว่าระดับปริญญาตรี ขึ้นไป และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชน สถานศึกษาเฉพาะความพิการ หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน ที่จัดการศึกษา สำหรับคนพิการโดยเฉพาะ ทั้งในลักษณะอยู่ประจำ ไป-กลับ และรับบริการที่บ้าน ศูนย์การศึกษาพิเศษ หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบ หรือ ตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต และจัดการศึกษาอบรมแก่ ผู้ดูแลคนพิการ

^๒ สุวิมล สมไชย, “การปฏิรูปการศึกษาพัฒนาบุคลากรครู”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.kroobannok.com/blog/17379>, [๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๓].

^๓ พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑, มาตรา ๓.

ครู บุคลากรและชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นใด ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นหน่วยงานสังกัดของ สพฐ. โดยมีภารกิจหลัก คือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กพิการและเด็กด้อยโอกาสผ่านการให้บริการในรูปแบบที่หลากหลาย และมีคุณภาพ มีทักษะชีวิตที่ดี สามารถพึ่งตนเองได้ อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรี มีคุณภาพชีวิตที่ดี การศึกษาพิเศษ เป็นรูปแบบการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา ที่มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มทักษะพื้นฐานด้านสังคม การสื่อสาร และทักษะทางความคิดซึ่ง ทำให้เกิดผลดีในระยะยาว โดยเนื้อหาหลักสูตรจะเน้นการเตรียมความพร้อม เพื่อให้เด็กสามารถใช้ในชีวิตประจำวันได้ ควบคู่ไปกับทักษะทางวิชาการ

ปัญหาของการวิจัยที่สำคัญ การศึกษาการบริหารจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา ตามหลักไตรสิกขา จากรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) ของสถานศึกษาในการจัดทำสรุปผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่สะท้อนภาพความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในรอบปีการศึกษา ๒๕๖๗ ทำให้พบปัญหาที่สำคัญตามลำดับคือ ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต ด้านการจัดอบรมพัฒนาครู ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะชีวิต และด้านการวัดผลประเมินผล เนื่องจากนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ มีปัญหาการขาดความอบอุ่นในครอบครัว จากสาเหตุที่พ่อแม่หย่าร้างกัน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความพิการใน แต่ละประเภทมีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน รวมถึงนักเรียนบุคคลออทิสติก มักจะขาดทักษะการดำรงชีวิต การช่วยเหลือตนเอง ทักษะภาษาและการสื่อสาร และทักษะการเข้าสังคมอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ทำให้เราต้องมีการเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียน และพัฒนาคุณธรรมให้กับนักเรียนพิการ ต่อมาคือปัญหาเด็กห่างไกลวัด ทำให้ขาดหลักธรรมในจิตใจ ปฏิบัติตนไม่อยู่ในหลักศีลธรรม เกียรติยศ รำลึก สงผลกระทบต่อหน้าที่ความรับผิดชอบทั้งต่องานบ้านและการเรียน ขาดระเบียบวินัยของนักเรียนและพลเมืองดี ไม่รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจากครูและผู้ปกครอง^๔

ดังนั้น หลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา เป็นหลักธรรมสำคัญที่มุ่งพัฒนามนุษย์อย่างเป็นองค์รวมทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และสติปัญญา ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในการเสริมสร้างทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม ทั้งนี้ ศีลมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาด้านพฤติกรรม ช่วยปลูกฝังระเบียบวินัย การรู้จักควบคุมตนเอง และ

^๔ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, “SAR ปีการศึกษา ๒๕๖๗”, เอกสารประกอบการรายงานผลการประเมินตนเอง (กรุงเทพมหานคร: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, ๒๕๖๗), (อัติสำเนา).

การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม อันเป็นการลดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและส่งเสริมการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ขณะที่สมาธิเป็นการพัฒนาด้านจิตใจ ช่วยให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่น มีความจดจ่อในการเรียนรู้ สามารถควบคุมอารมณ์ ลดความเครียดและความวอกแวก ซึ่งเป็นปัญหาที่พบได้บ่อยในเด็กพิการ ส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนปัญญาเป็นการพัฒนาด้านสติปัญญา ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม อันนำไปสู่การพึ่งพาตนเองและการปรับตัวในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้น การบูรณาการหลักไตรสิกขาในการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยแก้ไขและบรรเทาปัญหาของเด็กพิการทั้งด้านพฤติกรรม อารมณ์ และการเรียนรู้ อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน^๕

ความสำคัญและจากปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักไตรสิกขา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการให้กับสถานศึกษาอื่นต่อไปอย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักไตรสิกขา

๒. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตโรงเรียนเฉพาะความพิการกลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักไตรสิกขา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตโรงเรียนเฉพาะความพิการกลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักไตรสิกขา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการเก็บข้อมูลประชากร ซึ่งเป็นผู้บริหาร ข้าราชการครู ของโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

^๕ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พุทธธรรม (ฉบับปรับปรุงและขยายความ), พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๓๐๐-๓๐๕.

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑. ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู โรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน ๑๘ แห่ง ผู้บริหาร ๖๐ คน ครู ๔๐๐ คน รวม ๔๖๐ คน

๒. กลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู โรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามสัดส่วนประชากร โดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan^๖ ได้จำนวน ๒๑๐ คน ผู้บริหารสถานศึกษา ๒๗ คน ครู ๑๘๓ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และเก็บข้อมูลเป็นแบบทดสอบ ๕ ตัวเลือก โดยแบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน โดยใช้แบบสอบถามชนิดเลือกคำตอบ จำแนกเป็น ๕ ระดับ และแบบสอบถามข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง ๔ ด้าน การจัดการเรียน การสอน การอบรมและพัฒนาครู การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล โรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษตามหลักไตรสิกขา

๒. นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข ผู้เชี่ยวชาญ ๓ คน เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข เพื่อหาค่า IOC ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูชำนาญการพิเศษผู้มีความรู้ ด้านการตรวจสอบภาษา และพระภิกษุที่มีความรู้เรื่องหลักธรรมไตรสิกขา

๓. นำเครื่องมือไปใช้ทดลองกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ผู้วิจัยขออนุญาตทำหนังสือเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย จากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนเฉพาะความพิการ ในกลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

๒. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๑๐ ชุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยแนบจุดประสงค์ของการวิจัย และชี้แจงการตอบข้อมูลให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจ

^๖ Krejcie, R. V., and D. W. Morgan, "Determining Sample Size for Research Activities", Educational and Psychological Measurement 30, no. 3 (1970): 607-610.

๓. กลุ่มเป้าหมายทำแบบสอบถามในระบบออนไลน์
๔. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้กลับมาทั้งหมดอย่างละเอียด ก่อนจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่อไป
๕. ในส่วนของข้อเสนอแนะ ให้เขียนข้อเสนอแนะครบทั้ง ๔ ด้าน ก่อนนำไปวิเคราะห์เนื้อหาในลักษณะที่ตอบไปในทิศทางเดียวกัน
๖. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสอบถามระหว่างเดือน ตุลาคม ๒๕๖๘ ถึงเดือนมีนาคม ๒๕๖๙ รวม ๖ เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์และถูกต้อง มาวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติค่าร้อยละ (percentage)

๒. แปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนน และแปลความหมายที่กำหนด ดังนี้

ตอนที่ ๑ แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่

ตอนที่ ๒ การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาการบริหารการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต โรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักไตรสิกขา โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) เป็นรายข้อและโดยภาพรวม

การแปลผล ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นหรือเป็นการตอบแบบสอบถาม ประเมินค่า (Rating scal) ๕ ช่อง การใช้สถิติส่วนมากจะใช้ค่า X และ S.D. ตอนแปลผลมักจะกำหนดเกณฑ์ดังนี้ กรณีการประมาณค่า ๕ ช่อง กำหนดดังนี้

- ๔.๕๐ – ๕.๐๐ สภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนมากที่สุดหรือเห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ๓.๕๐ – ๔.๔๙ สภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนมากหรือเห็นด้วย
- ๒.๕๐ – ๓.๔๙ สภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนปานกลางหรือเฉย ๆ
- ๑.๕๐ – ๒.๔๙ สภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนน้อยหรือไม่เห็นด้วย
- ๑.๐๐ – ๑.๔๙ สภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนน้อยที่สุดหรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ จะวิเคราะห์เนื้อหา ในลักษณะที่ตอบไปในทิศทางเดียวกัน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การหาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญจากการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัยIOC คือ ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence)^๗ ปกติแล้วจะให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบตั้งแต่ ๕ คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

๑. ของคำแนะนำจากอาจารย์ที่ศึกษานิพนธ์ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้าง
๒. การทดสอบหาความเที่ยง(Validity) โดยใช้สูตร IOC ดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่า ๐.๖๗-๑.๐๐ ทุกข้อ ทั้งฉบับ
๓. หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบทดสอบที่แก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) ที่โรงเรียนลพบุรีปัญญานุกูล กลุ่ม ๗ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ๓๐ คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ค่า ความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๗
๔. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ศึกษานิพนธ์ เพื่อเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

๑. นำแบบสอบถามมาตรวจแล้วคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์และถูกต้องเพื่อนำมาวิเคราะห์
๒. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์
๓. การวิเคราะห์ข้อมูล
 - ๓.๑) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

สรุปผลการวิจัย

สภาพการบริหาร การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตโรงเรียนเฉพาะความพิการกลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษตามหลักไตรสิกขา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ประกอบด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า

^๗ พิสนุ พงศ์ศรี, *วิจัยทางการศึกษา*, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เทียมฟ้าการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๑๓๔-๑๓๘.

๑. สภาพการบริหารจัดการเรียนการสอน

๑) **ด้านการจัดการเรียนการสอน** พบว่าผู้บริหารมีการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนที่มีความพิการ มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และบูรณาการหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา เข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะชีวิตได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

๒) **ด้านการอบรมและพัฒนาครู** พบว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ผ่านการอบรม สัมมนา และการนิเทศภายใน โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิการและการนำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก

๓) **ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้** พบว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรม ที่หลากหลาย เน้นการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) และการฝึกทักษะชีวิตในสถานการณ์จริง เช่น การดูแลตนเอง การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการฝึกอาชีพเบื้องต้น โดยบูรณาการหลักไตรสิกขาเข้ากับกิจกรรม ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านทักษะชีวิตอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก

๔) **ด้านการวัดผลและประเมินผล** พบว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมการประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับสภาพความพิการของผู้เรียน เช่น การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การสังเกตพฤติกรรม และแฟ้มสะสมงาน โดยมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก

๒. ข้อเสนอแนะ

แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตโรงเรียนเฉพาะความพิการกลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษตามหลักไตรสิกขา ผลการวิจัยพบว่า **ด้านการจัดการเรียนการสอน** ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะชีวิต และสนับสนุนให้ครูออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด **ด้านการอบรมและพัฒนาครู** ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับผู้เรียนที่มีความพิการอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่ทันสมัย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม **ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้** ผู้บริหารควรมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และสามารถนำทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ **ด้านการวัดผลและประเมินผล** ผู้บริหารควรส่งเสริมการใช้ตัวชี้วัดที่ชัดเจนในการประเมินผลการเรียนรู้ ควบคู่กับการปรับวิธีการประเมินให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างและศักยภาพ

เฉพาะบุคคล เพื่อให้การประเมินมีความยุติธรรม สะท้อนพัฒนาการที่แท้จริงของผู้เรียน และนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตโรงเรียนเฉพาะความพิการกลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักไตรสิกขา พบว่า ภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตโรงเรียนเฉพาะความพิการกลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักไตรสิกขา จำนวน ๔ ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารได้ปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ทำให้เกิดองค์ความรู้ และผู้บริหารยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างใกล้ชิด ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ส่งผลให้ครูมีความเข้าใจและสามารถนำแนวคิดตามหลักไตรสิกขา ไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม ด้านจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักไตรสิกขา พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มาจากสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีเป็นเพราะความพิการ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการจัดสิ่งแวดล้อมทั้งด้านกายภาพ และจิตใจอย่างเอื้อต่อการพัฒนา ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารมีการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนที่มีความพิการ มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และบูรณาการหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา เข้ากับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะชีวิตได้อย่างเหมาะสม ทั้งด้านการดำรงชีวิต การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล ว่องวาณิช^{๒๔} ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๒๕} และสอดคล้องงานวิจัยของจตุพร เจริญวิภาส^{๒๖} ที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เด็กพิการ ตามแผน IEP และหลักไตรสิกขา^{๒๗}

^{๒๔} สุวิมล ว่องวาณิช, การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๐), หน้า ๒๐.

^{๒๕} จตุพร เจริญวิภาส, “แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามหลักไตรสิกขาในยุควิถีชีวิตใหม่ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอ่างทอง”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖), หน้า ๘๕.

ด้านการอบรมและการพัฒนาครู ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตคนพิการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูมีความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาความรู้และทักษะเฉพาะด้าน เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมและเต็มศักยภาพ และมีการส่งเสริมการส่งครูเข้าอบรมและพัฒนาตนเอง สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และเปิดโอกาสให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ และทักษะใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทุมพร จามรมาน การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา^{๑๐} และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาถชนก ภูมั่ง ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครู

ด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมผ่านการอบรมและสัมมนา^{๑๑}

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการเข้าสังคม การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างสันติ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มีการจัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติจริงช่วยให้ผู้เรียน โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีความพิการ ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง สามารถพัฒนาทักษะชีวิตและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นรูปธรรม รองลงมาคือ การส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียน สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน จะช่วยให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิศนา แหมมณี ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริง จะช่วยพัฒนาทักษะชีวิตและการคิดอย่างมีระบบ^{๑๒} และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ แป้นเขียว ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงาน ซึ่งตรงกับประเด็นการฝึกอาชีพเบื้องต้นและการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง^{๑๓}

^{๑๐} อุทุมพร จามรมาน, การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องเพื่อคุณภาพการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๒), หน้า ๑๕.

^{๑๑} นาถชนก ภูมั่ง, “แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๒๕๖๓), หน้า ๔๕.

^{๑๒} ทิศนา แหมมณี, ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๒๒ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๑๒๕.

^{๑๓} พงษ์ศักดิ์ แป้นเขียว, “การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานทางวิชาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๖๒), หน้า ๗๘.**

ด้านการวัดผลและการประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำ ตัวชี้วัดมีความชัดเจน เหมาะสมกับเด็กพิการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มีการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนช่วยให้ครูสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ และสะท้อนผลการพัฒนาได้อย่างตรงตามเป้าหมาย และมีการส่งเสริมให้มีการวัดผลประเมินผลตามความเหมาะสมกับผู้เรียน สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการประเมินที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีความพิการ ซึ่งจำเป็นต้องใช้วิธีการประเมินที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้ผลการประเมินมีความถูกต้องและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางลักษณ วิรัช ที่พบว่า การประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพจริงของผู้เรียน จะช่วยสะท้อนศักยภาพและพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง^{๑๔} สอดคล้องกับงานวิจัย ดวงเดือน จันทร์เจริญ นักวิชาการที่ศึกษาเรื่องการจัดทำและประเมินผลตามแผน IEP โดย ระบุว่าต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการวัดผลให้ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับความบกพร่องแต่ละประเภท^{๑๕}

ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตโรงเรียนเฉพาะความพิการกลุ่ม ๕ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักไตรสิกขา พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า ผู้บริหารส่งเสริมจัดการเรียนให้เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กพิการ และ ส่งเสริมให้จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนที่มีความพิการมีความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การจัดการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการจำเป็นพิเศษและศักยภาพเฉพาะบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพนอกจากนี้ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถวางแผนการสอน กำหนดเป้าหมาย และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการ^{๑๖} แนวทางการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางลักษณ วิรัชชัย การประกันคุณภาพการศึกษา แนวคิดและการปฏิบัติ^{๑๗}

^{๑๔} นางลักษณ วิรัชชัย, การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง: แนวคิดและแนวทางปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๐), หน้า ๔๕.

^{๑๕} ดวงเดือน จันทร์เจริญ, การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๖๒), หน้า ๒๔.

^{๑๖} กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๐), หน้า ๑๕-๒๐.

^{๑๗} นางลักษณ วิรัชชัย, การประกันคุณภาพการศึกษา: แนวคิดและการปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๘๕-๙๐.

ด้านการอบรมพัฒนาครู พบว่า ผู้บริหาร ส่งเสริมให้ส่งครูเข้าอบรมเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะชีวิต คนพิการ และ ส่งเสริมการส่งครูเข้าอบรมและพัฒนาตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเฉพาะด้านในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างกัน การเข้ารับการอบรมจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของครูให้สามารถออกแบบการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ยังช่วยให้ครูได้เรียนรู้แนวคิด เทคนิค และนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการศึกษา สามารถนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและ ผู้เรียน ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับ ผู้เรียนได้อย่างแท้จริงและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการพัฒนาครูและบุคลากร^{๑๘} และสอดคล้องงานวิจัยของ อุทุมพร จามรมาน การประเมินผล การศึกษา^{๑๙}

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหาร ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ชีวิต ประจำวัน ทักษะภาษา ทักษะการเข้าสังคม และ ส่งเสริมจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการให้ทักษะ ช่วยเหลือตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนที่มีความพิการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะพื้นฐาน ที่ใช้ในชีวิตจริงควบคู่กับการเรียนรู้ทางวิชาการ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างอิสระและเหมาะสมกับบริบทของตนเอง นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริง จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง สามารถพัฒนาทักษะการสื่อสาร การปรับตัวทางสังคม และความมั่นใจ ในตนเอง อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง ลดการพึ่งพาผู้อื่น และส่งเสริม คุณภาพชีวิตของผู้เรียนให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (๒๕๖๐) แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ^{๒๐} และสอดคล้อง กับงานวิจัยของ กระทรวงศึกษาธิการ แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตในสถานศึกษา^{๒๑}

^{๑๘} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, แนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๙), หน้า ๒๕-๓๐.

^{๑๙} อุทุมพร จามรมาน, การประเมินผลการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๑๐-๑๑๕.

^{๒๐} สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๖๐), หน้า ๓๕-๔๐.

^{๒๑} กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๙), หน้า ๔๕-๕๐.

ด้านการวัดผลประเมินผล พบว่า ผู้บริหาร ส่งเสริมการวัดผลประเมินผลตามตัวชี้วัด และส่งเสริมการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายสามารถยืดหยุ่นได้ตามลักษณะความพิการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการประเมินผลที่มีตัวชี้วัดชัดเจนช่วยให้ครูสามารถติดตามพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ และสะท้อนผลการเรียนรู้ได้ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ขณะเดียวกัน ผู้เรียนที่มีความพิการมีความแตกต่างกันในด้านความสามารถและข้อจำกัด การใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและยืดหยุ่น เช่น การสังเกต การปฏิบัติจริง หรือการประเมินตามสภาพจริง จึงมีความจำเป็น เพื่อให้การประเมินมีความเหมาะสม เป็นธรรม และสะท้อนศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน ส่งผลให้สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมทักษะชีวิตของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมาน อัสวภูมิ การบริหารการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ^{๒๒}

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัย

การวิจัยการศึกษาเรื่องนี้ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สังเคราะห์ผลการวิจัยมาพร้อมกับนำเสนอองค์ความรู้จากการวิจัยดังแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

^{๒๒} สมาน อัสวภูมิ, การบริหารการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๒), หน้า ๑๒๐-๑๒๕.

จากองค์ความรู้ที่ได้มีข้อค้นพบ ผู้วิจัยอธิบายโครงสร้างได้ดังนี้

๑. ด้านการจัดการเรียนการสอน การนำหลักไตรสิกขามาใช้ในการวิเคราะห์หลักสูตรและออกแบบแผนการสอน ช่วยให้ ผู้เรียนมี ระเบียบวินัย (ศีล) จากการกำหนดกติกาในชั้นเรียน ผู้เรียนมีสมาธิ (สมาธิ) ในการเรียนรู้และทำกิจกรรม ผู้เรียนเกิด ความเข้าใจและคิดเป็น (ปัญญา) จากการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ผลที่เกิดขึ้นทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ควบคุมตนเองได้ และเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย

๒. ด้านการอบรมและพัฒนาครู การพัฒนาครูโดยใช้หลักไตรสิกขา ทำให้ครูมีจิตสำนึกใน จรรยาบรรณวิชาชีพ (ศีล) มีความตั้งใจและใส่ใจผู้เรียน (สมาธิ) สามารถออกแบบการเรียนรู้ได้อย่าง เหมาะสม(ปัญญา) ผลที่เกิดขึ้นทำให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ ส่งเสริมทักษะชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะ การสื่อสาร ทักษะการดำรงชีวิต และทักษะการเข้าสังคม เมื่อบูรณาการกับไตรสิกขา จะช่วยให้ผู้เรียน มีวินัยในการทำกิจกรรม (ศีล) มีสมาธิและความรับผิดชอบ (สมาธิ) สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง (ปัญญา) ผลที่เกิดขึ้นทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และ ช่วยเหลือตนเองได้

๔. ด้านการวัดผลและประเมินผล การวัดผลประเมินผลตามแนวไตรสิกขาจะครอบคลุมทั้งด้าน พฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจและสมาธิ (สมาธิ) ด้านความรู้และการปฏิบัติ (ปัญญา) ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ได้ข้อมูลผู้เรียนแบบองค์รวม ไม่ใช่เพียงผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ แต่รวมถึงคุณลักษณะและทักษะชีวิต

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และ โรงเรียน เฉพาะความพิการ ควรกำหนดและแนะแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายอย่างชัดเจน โดยมุ่งเน้นการ บูรณาการหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา สู่การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาอย่างเป็น รูปธรรม ทั้งในด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง และการวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับ ศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไป ในทิศทางเดียวกัน

๒) กำหนดการสนับสนุน ด้านทรัพยากร มีการสนับสนุนด้านทรัพยากรอย่างเพียงพอและ เหมาะสม ทั้งทรัพยากรบุคคล งบประมาณ สื่อ เทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพครูผ่านการอบรมและการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูมีความรู้

ความสามารถ และทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน รวมทั้งสามารถบูรณาการหลักไตรสิกขาในการพัฒนาทักษะชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) การติดตาม ประเมิน ตรวจสอบนิเทศติดตาม ควรกำหนดระบบการติดตาม ประเมินผล และ นิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยใช้ตัวชี้วัดที่ชัดเจน ควบคู่กับการประเมิน ที่หลากหลายและยืดหยุ่นตามลักษณะของผู้เรียน เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริง นอกจากนี้ ควรนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงการนำผลการวิจัยไปใช้

๑. สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยเน้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การออกแบบแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และการ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิตให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนที่มีความพิการ

๒. ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง โดยจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการ เสริมสร้างทักษะชีวิต การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และการ บูรณาการหลักไตรสิกขาในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้

๓. สถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูผู้สอนควรนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

๔. สถานศึกษาควรจัดอบรม ด้านการวัดผลและประเมินผลให้มีความหลากหลายและยืดหยุ่น โดยใช้ตัวชี้วัดที่ชัดเจน ควบคู่กับการประเมินตามสภาพจริง เพราะยังมีข้อบกพร่องอยู่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การวัดผลประเมินผล การบริหารจัดการเรียนการสอนเพื่อ เสริมสร้างทักษะชีวิตตามหลักไตรสิกขาในเชิงลึก

๒. การพัฒนาหลักการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

๓. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การพัฒนาครู การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อใช้ เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ

๔. ควรมีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักธรรม โดยเน้น การจัดสภาพแวดล้อม การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง และการวัดผลประเมินผล ที่หลากหลายของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. **แนวทางการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๐.
- กระทรวงศึกษาธิการ. **แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตในสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๙.
- กระทรวงศึกษาธิการ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒)**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ม.ป.ป.
- จตุพร เจริญวิภาส. “แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามหลักไตรสิกขาในยุควิถีชีวิตใหม่ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอ่างทอง”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖.
- ดวงเดือน จันท์เจริญ. **การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๖๒.
- ทีศนา แคมมณี. **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๑.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. **การประกันคุณภาพการศึกษา: แนวคิดและการปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. **การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง: แนวคิดและแนวทางปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๐.
- นาถชนก ภูมิ่ง. “แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**, ๒๕๖๓.
- พงษ์ศักดิ์ แป้นเขียว. “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานทางวิชาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๖๒.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). **พุทธธรรม (ฉบับปรับปรุงและขยายความ)**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.
- พิสนุ พองศรี. **วิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เทียมผาการพิมพ์, ๒๕๔๙.

สมาน อัสวภูมิ. การบริหารการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๒.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๙.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. “SAR ปีการศึกษา ๒๕๖๗” เอกสารประกอบการรายงานผลการ

ประเมินตนเอง. กรุงเทพมหานคร: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, ๒๕๖๗.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการ

จำเป็นพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, ๒๕๖๐.

สุวิมล ว่องวาณิชย์. การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๐.

อุทุมพร จามรมาน. การประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

อุทุมพร จามรมาน. การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องเพื่อคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์

แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๒.

Krejcie, R. V., and D. W. Morgan. “Determining Sample Size for Research Activities”.

Educational and Psychological Measurement 30, no. 3 (1970): 607–610.

สุวิมล สมไชย. “การปฏิรูปการศึกษาพัฒนาบุคลากรครู”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.kroobannok.com/blog/17379>, [๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๗]